

za 23 maa 2019
Concertgebouw

VOX LUMINIS

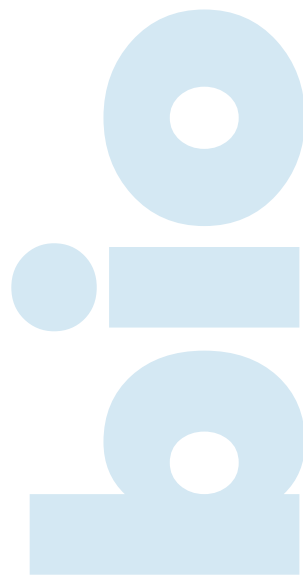
Carissimi, Scarlatti,
Esteves & Banchieri

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Biografieën

Vox Luminis (BE) werd in 2004 opgericht en maakte sindsdien een enorme groei door. De laatste jaren, zeker sinds de prestigieuze Gramophone Award voor hun opname van Schütz' *Musikalische Exequien*, is de groep vaste gast op alle belangrijke (oudemuziek-)podia van Europa en de Verenigde Staten. Vox Luminis neemt op voor Ricercar, Ramée en Alpha, waar onder meer Scheidts *Sacrae cantiones*, de *Brockes-Passion* van Keiser (met Les Muffatti) en vier vroege Bach-cantates verschenen. Eind 2017 verscheen de opname met Bachs *Magnificat* in combinatie met het *Dixit Dominus* van Händel, terwijl dit jaar de samenwerking met Ensemble Masques uitkwam: *Abendmusiken* met muziek van Dieterich Buxtehude, een project dat in première ging tijdens Bach Academie Brugge 2017. Op 4 mei is het ensemble opnieuw te gast in het Concertgebouw. Dan brengt het samen met B'Rock Orchestra Charpentiers *Te Deum* in een Topstukweek rond dit meesterwerk. Vox Luminis is tot en met het seizoen 2020-21 een van de vijf huisartiesten van Concertgebouw Brugge.

Lionel Meunier (FR) leerde eerst de trompet en de blokfluit bespelen voor hij zich in Den Haag definitief ging toeleggen op de stem. Hij zong als ensemblelid en solist bij onder meer Collegium Vocale Gent, de Nederlandse Bachvereniging, Cappella Pratensis en het Choeur de Chambre de Namur. Naast het door hem opgerichte Vox Luminis houdt hij zich bezig met coaching, gastdirecties en solistenwerk in heel Europa en daarbuiten.

Uitvoerders & programma

Concertzaal

Vox Luminis:
Lionel Meunier: muzikale leiding & bas
Zsuzsi Tóth, Stefanie True, Victoria Cassano, Sara Jäggi, Cressida Sharp: sopraan
Alex Chance, Jan Kullmann: alt
Robert Buckland, Raffaele Giordani, Philippe Froeliger: tenor
Sebastian Myrus: bas

Bart Jacobs: orgel
Ricardo Rodrigues Miranda: viola da gamba
Sarah Ridy: harp
Giulio Quirici: teorbe

—
João Esteves (ca.1700-1751)
Miserere a due chori

Giacomo Carissimi (1605-1674)
Jephthe (1648)

Domenico Scarlatti (1685-1757)
Stabat mater

Met Nederlandse boventiteling

Kamermuziekzaal

Vox Luminis:
Lionel Meunier: muzikale leiding & bas
Zsuzsi Tóth, Stefanie True, Victoria Cassano, Sara Jäggi, Cressida Sharp: sopraan
Jan Kullmann: alt
Robert Buckland, Raffaele Giordani, Philippe Froeliger, Peter Van Heyghen: tenor
Sebastian Myrus: bas

Anthony Romaniuk: klavecimbel
Sarah Ridy: harp

—
Adriano Banchieri (1568-1634)
Barca di Venetia per Padova (1605)

Er is een pauze tussen de 2 concerten in de verschillende zalen

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

Dit concert is een copresentatie van Concertgebouw Brugge en MAfestival

VOCAAL

Lachen, huilen, bidden, juichen

Een madrigaalkomedie, een oratorium, een psalm en een *Stabat mater*: met dit gevarieerde programma van religieuze en profane muziek uit de barokperiode, een fascinerende mix van liturgische functionaliteit, tragiek en humor, viert het veelzijdige ensemble Vox Luminis zijn vijftienjarig bestaan.

Komisch spel in de Kamermuziekzaal

In de madrigaalkomedie *Barca di Venetia per Padova* uit 1605 neemt de Bolognese monnik-componist Adriano Banchieri de luisteraar mee op een vaartocht van Venetië naar Padua in het gezelschap van een bonte schare personages. In de madrigaalkomedie, een populair genre omstreeks 1600, wordt de 'geleerde' polyfonie (zoals in het madrigaal) gecombineerd met uit de improvisatiekunst overgenomen komische situaties. Een grappenmaker spoort iedereen aan de boot te betreden. Op de vismarkt op de oever verkopen vissers hun buit. In een pittige dialoog neemt de eigenaar van de boot afscheid van zijn liefde. De roeiers worden aangespoord te vertrekken. Nadat een Florentijnse boekhandelaar om vijf zangers heeft gevraagd om werk van Banchieri uit te voeren, geeft een muziekleraar uit Lucca solfègeles. Vier Italianen en een Duitser bieden zich aan, maar alvorens tot de muzikale actie over te gaan wil de Duitser eerst nog de fles laten rondgaan. Op de reis volgen nog ontmoetingen met uiteenlopende personages. Wat volgt, is een serie polyfone gezangen in diverse stijlen en genres (onder meer in imitatie van werk van Carlo Gesualdo en Luca Marenzio, twee befaamde madrigalisten), in afwisseling tussen

ernst en luim, vaak in lokale dialecten of in onbegrijpelijk koeterwaals (zoals verbasterd Hebreeuws).

Tragiek in de Concertzaal

Tegenover dit komisch spel staat de intense tragiek van het Latijnse oratorium *Jephte* van de Romein Giacomo Carissimi, de sleutelfiguur van dit religieus geïnspireerde genre in de zeventiende eeuw in Italië. Het verhaal is gebaseerd op het oudtestamentische boek *Rechters*. Er treden drie hoofdpersonages op: Jephte, zijn dochter en de 'historicus' of verteller, aangevuld met drie niet nader genoemde solisten en een zesstemmig vocaal ensemble. De Israëlitische veldheer Jephte belooft God dat hij, als hij zegeviert, de eerste persoon zal offeren die hem bij zijn terugkeer tegemoet komt. Tot zijn ontsteltenis wordt hij verwelkomd door zijn dochter, die zich na het vernemen van de belofte met haar gezellinnen terugtrekt in de bergen om haar jeugdige leven te bewenen. Dankzij zijn bijzonder verfijnd retorisch talent slaagt Carissimi erin om de wisselende affecten – strijd en

- De madrigaalkomedie combineert 'ernstige' polyfonie met komische situaties.
- Carissimi's oratorium *Jephte* bespeelt een heel scala aan emoties: van strijd over vreugde tot ontzetting en verdriet.
- Esteves en Scarlatti zijn verknocht aan de 'stile antico', de 'oude stijl', in navolging van de polyfonie uit de renaissance.

overwinningsroes, vreugde, ontzetting en klacht – op exemplarische wijze muzikaal te vertalen. Alle voor dramatische genres typische muzikale elementen zijn in ruime afwisseling aanwezig: eenvoudige verhalende recitatieven naast intense dramatische monologen en dialogen, dansante strofische aria's, ritmisch gedeclameerde krijgshaftige koren en uitroepen van vreugde naast indringende klaagzangen – alle met het oog op de duiding en de affectief geladen voordracht van de tekst. Het verhaal, op teksten ontleend aan de Bijbel en anderen door een librettist toegevoegd, wordt als recitatief gedeclameerd door de historicus, maar ook soms door enkele solisten of het koor.

Tegen Carissimi's 'moderne' barokke kunst, vol dramatische, aan de opera refererende effecten, steekt het *Stabat mater* van Domenico Scarlatti fel af. Het is een streng, tienstemmig a capellawerk in de 'stile antico', de 'oude stijl', in navolging van de polyfonie uit de renaissance, waar zoveel componisten uit de barok aan verkleefd bleven en die nog steeds werd beschouwd als het nec plus ultra van compositorische vaardigheid. Als zoon van Alessandro Scarlatti berust de faam van Domenico, die vooral verbleef in Lissabon en Madrid, op zijn meer dan 500 eendelige klavecimbelsوناتen, evenzovele pareltjes van laat-barokke kunst voor soloklavier. Van zijn vocale muziek bleef vooral zijn *Stabat mater* bekend, een verfijnde zetting van de klacht van Maria aan het kruis. Het is Scarlatti niet in de eerste plaats te doen om detaillistische tekstweergave, maar om het creëren van een algemene sfeer van intense

'Tegen Carissimi's 'moderne' barokke kunst, vol dramatische, aan de opera refererende effecten, steekt het *Stabat mater* van Domenico Scarlatti fel af.'

droefheid, die hij vanaf het beginfragment raak treft door de langzame beweging en door dissonante harmonieën die het complexe stemmenweefsel domineren. Het tienstemmige ensemble, met vier sopranen, twee alten, twee tenoren en twee bassen, vormt een homogene groep, die Scarlatti splitst in constant wisselende formaties, soms zelfs met fragmenten voor één solist. De meest opvallende tekstexpressieve passage is de dramatische strofe

*Inflammatu et accensus,
per te virgo sim defensus
in die iudicii.*

*En wil dan mijn voorspraak wezen,
als ik 't helse vuur moet vrezan
na het oordeel voor zijn troon.*

Het overwegend rustige tempo gaat hier over in allegro (snel) en enkele solisten (tenor en sopraan) illustreren het woord *inflammatu* met een extreem virtuoos, 'flamboyant' melisme (een notentros, of het zingen van verschillende tonen

op dezelfde lettergreep, red.), waarop langzaam gedeclameerde, plechtige akkoorden het Laatste Oordeel oproepen (*in die iudicii*). In de laatste strofe spreekt eenzelfde plechtstatigheid uit de gedragen akkoorden op *quando corpus morietur* ('wanneer het lichaam sterft'). Andere expressieve toetsen zijn onder meer een vertraging op woorden die een 'negatief' affect uitdrukken, zoals *dolebat* ('zij treurde'), of een verrassende pauze, als weergave van het vraagteken aan het slot van de strofe *Quis est homo, qui non fletet* na de woorden *in tanto supplicio* ('in zo'n groot leed').

Met de Portugese componist João Rodrigues Esteves blijven we op het Iberische schiereiland. Zoals Scarlatti in zijn *Stabat mater* bleef Esteves erg verknocht aan de 'stile antico', waarin hij zich tijdens een studieverblijf in Rome grondig schoolde. In zijn functie als

kapelmeester van de kathedraal van Lissabon componeerde hij uitsluitend liturgische muziek, vooral psalmen voor de vespers. Een aantal daarvan zijn alternatieve composities, waarbij een vers polyfonie afwisselt met een vers in het gregoriaans, een praktijk die al enkele eeuwen in gebruik was. Tot deze groep behoort een achtstemmige, dubbelkorige zetting van de populaire psalm 50, *Miserere mei, Deus*, een smeekbede van de berouwvolle zondaar. In de polyfone verzen varieert Esteves constant de bezetting: achtstemmig tutti en solistische trio's en kwartetten. Van tekstexpressie is er nauwelijks sprake: het is een typisch functionele compositie, die dankzij de meerstemmigheid aan de liturgie meer pracht en praal verleent in *majorem Dei gloriam* ('tot meerdere eer van God').

— Ignace Bossuyt

FEEST VOOR VOX LUMINIS!

Onze huisartiest Vox Luminis viert dit jaar zijn 15e verjaardag. Wist je dat twee werken van dit verjaardagsconcert - Carissimi's *Jephthe* en Scarlatti's *Stabat mater* - ook deel uitmaakten van Vox' allereerste project? We heffen het glas op talloze nieuwe projecten! Bravo, bravissimo!

Kosmos in beeld Expo's Peter Voigt en Karl Van Welden

In dit kosmische seizoen lanceren we graag ons multidisciplinaire Kosmos Festival, met muziek van verschillende planeten, fascinerende expo's, indrukwekkende NASA-beelden, wetenschappelijke achtergrond en activiteiten voor kinderen en jongeren. Kunstenaars Peter Voigt en Karl Van Welden brengen elk op hun manier de onmetelijke kosmos in beeld.

06 MAA - 30 JUN 2019

Peter Voigt New evidence (Historic NASA images)

De Duitse fotograaf Peter Voigt startte in 2005 met het verzamelen van foto's over nucleair onderzoek, de ontwikkeling van de atoombom en vroege ruimtevaart in de Verenigde Staten. De verzameling groeide uit tot een collectie van meer dan 1000 originele vintage foto's uit de jaren dertig tot het begin van de jaren zeventig. In de eigenzinnige architectuur van het Concertgebouw ontdek je een selectie uit die *Strangelove Collection* én recent eigen werk uit de reeks *American Monuments*.

Deze expo's zijn gratis te bezoeken met een ticket voor het Concertgebouw Circuit of voor of na een voorstelling.

KOSMOS FESTIVAL

Ontdek een universum gevat in beeld en klank tijdens het Kosmos Festival, van 26 maart t.e.m. 10 april 2019.

07 MAA - 07 APR 2019

Karl Van Welden MARS

Geïnspireerd door de menselijke aanwezigheid in het universum, startte de Gentse kunstenaar Karl Van Welden in 2006 met een cyclus van performatief en beeldend werk: *Verenigde Planeten / United Planets*. Hoe verhoudt de 'kleine' mens zich tegenover de 'grootheid' van het heelal? Hoe probeert de mens vat te hebben op de onvatbare en onvoorstelbare kosmos? Met de planeten uit ons zonnestelsel als ankerpunt, zoekt Karl Van Welden antwoorden op die vragen. Hij presenteert elke planeet met een eigen luik dat verschillende gedaantes kan aannemen

In de kijker

ZATERDAG

06 APR 2019

20.00 Concertzaal

© Jean-Baptiste Millot

Les Muffatti & Bertrand Cuiller

De vier elementen

Het universum bestond volgens de Grieken uit de elementen vuur, lucht, water en aarde, terwijl het nobelste element, ether, een puur hemels fenomeen was. Componisten van de Verlichting gingen graag aan de slag met die elementen maar vonden de contrasterende chaos minstens even fascinerend. Les Muffatti nemen deze componisten gretig onder handen en storten zich in woeste barokke danssuites. Hoogleraar astrofysica en celliste Katrien Kolenberg verbindt tijdens dit concert de Verlichtingskosmologie met het hedendaagse kosmologisch onderzoek.

Laat weten wat je van het concert vond op

f ConcertgebouwBrugge
@concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be

ZATERDAG

04 MEI 2019

20.00 Concertzaal

© David Samyn

B'Rock Orchestra & Vox Luminis

Charpentier. Te Deum

Charpentiers beroemdste *Te Deum* – hij schreef er vier – imponeert in juichend D-groot met een achtstemmig ensemble en show-stelende trompetten en pauken. Logisch dat juist dit werk, en dan vooral de instrumentale prelude, een hit werd. Ontdek het origineel achter de openingsmelodie van het Eurovisiesongfestival en neurie mee met Charpentier. Huisartiest Vox Luminis maakt samen met B'Rock Orchestra het programma compleet met een triomfantelijke ode aan de beschermheilige van de muziek: Caecilia.